

ገንዘብን ግብሪን/ቀረጽን

ናይ ባንኪ ሕሳብ / ምክፋል ሓሰብ

ግብሪ / ቀረጽ

ዕዳ

ብውሒድ ገንዘብ ምንባር

ናይ ባንኪ ሕሳብ / ምኽፋል ሓሰብ

ደምዝ ዝኸፈልን ናይ ዝተፈላለዩ ሕሳባት ክፍሊት ክገብር ዝደሊን፡ ናይ ባንኪ ወይ ናይ ፖስት ሕሳብ ክህልዎ ይግባእ። ንምግዛእ ዝተፈላለዩ ነገራት ናይ ዕዳን ለቓሕን ካርድታት ብብዝሒ ይዝውተሩ።

ናይ ባንኪ ሕሳብ

ኣብ ስዊስ ዝነብር ሰብ ዳርጋ ኩሉ ናይ ባንኪ ሕሳብ/ኣካውንት ኣለዎ። ንሰራሕተኛታት ደምዞም ከም ሕጊ መሰረት ብልምዲ ኣብ ናይ ባንኪ ሕሳብም/ኣካውንቶም ይመሓለፈሎም። ብዙሓት ባንኪታትን ናይ ፖስት ባንኪን ናይ ሕሳብ/ኣካውንት ንውልቀ ሰባት ይህባ። መኸፈቲ ናይ ባንኪ ሕሳብ ከም ልሙድ ብዘይ ክፍሊት ብነጻ ይግበር። ኣብዚ ግን ዝተፈላለዩ ክራይ ግብሪ/ቀረጽ ኣብ ክፍሊት ይኣትዉ። ኣብዚ ግብሪ/ቀረጽ ወይ ናይ ክራይ ክፍሊት፡ ወለድ ናይ ምህደራ ስራሕ እናተባህለ ዝግበር ክፍሊት፡ ከከም ባንኪ ክበዝሕ ወይ ክውሕድ ስለዝኸኸል፡ ኣየናይ ከምዝበልጽ ምውድዳር የድሊ። ሓደ ናይ ባንኪ ሕሳብ ንምኽፋት፡ መንበሪ ፍቓድ ወረቓት ወይ ናይ መንነት ወረቓት የድልዮ።

ናይ ለቓሕ / ናይ ዕዳ ካርድታት

ሕኣደ ናይ ባንኪ ሕሳብ ዘለዎ ሰብ፡ ከም ሕጊ ናይ ሕሳብ ቁጽሪ ካርድ ይወግዖ። እዚ ገንዘብ ንከውጽእ ይቀመሉ። እዚ ኣብቲ ናቱ ባንኪ ሕሳብ ዘለዎ ጥራይ ይሰርሕ። ባንኪታት ወይ ናይ ፖስት ባንኪ ግን ሓደ ናይ ዕዳ ካርድ (ንእብነት ከም ማየስትር) ይህቡ። በዚ ዋና ናይ ባንኪ ሕሳብ ኣብ ዝተፈላለዩ ባንኪ ወይ ሃገራት እንተተከይዱ ክኸፍል ይኸእል። ከከም ዓይነት ናይ ባንኪ ሕሳብ፡ ዝግበር ግብሪ/ቀረጽ ክፍሊት ይፈላለ። ናይ ለቓሕ ባንኪ ካርድ ካብ ዝተፈላለዩ ባንኪታት ክሕተት ይከእል። ናይ ምሕደራን ናይ ክራይ ክፍሊት ብዙሕ ይፈላለ። ብዚ ናይ ዕዳ/ለቓሕ ካርድ ምኽፋል ብተዛማዲ ብዙሕ ይዝውተር።

ናይ ቢል / ክፍሊት ወጻኢታት ምኽፋል

ንትረኽቦም ኣገልግሎታት ዝለእኹኽ ቢል/ ምኽፋሊ ሕሳብ፡ ከም ልሙድ ብሕጊ ብምኽፋሊ ወረቓት ብፖስታ ይለእኹ። ነዚ ኣም ንምኽፋል ሰለስተ ትኽእሎታት ኣለዉ።

- ኢ ባንኪን፡ ኣዝዩ ዝውቱር ብኢንተርነት ዝኽፈልን ርጉጽ/ውሑስ ኢዩ።
- ኣብ ምኽፋሊ ቦታ ናይ ፖስት፡ እዚ ብምኽፋሊ ወረቓት ገሩ ሰብ ኣብ ፖስት ቤትጽሕፈት ብጥረ ገንዘብ ይኸፍል። ናይ ፖስታ ናይ ባንኪ ሕሳብ ዘለዎ ሰብ፡ ክፍሊት ብቐጥታ ካብ ናይ ፖስታ ባንኪ ሕሳብ ክኸፍል ይኽእል። ናይ ባንኪ ዓማዊል ዝኾኑ ሰባት፡ ዝኽፈል ሕሳብም ኣብ ምኽፋሊ ቦታ ናይቲ ባንኪ ክትግብርዎ ይከእል።
- ብፖስታ፡ ናይ ምኽፋል ውዕል ብ ደብዳቤ ኣብቲ ባንኪ ወረቓት ብምልክኽ ክትግበር ይከእል። ነዚ ዝምልከት ሓበሬታ እቲ ባንኪ ወይ ፖስት ይሕብር። ናይ ኣክፋፍላ ኣገባብ፡ እንደገና ንዝተመልሱ ናይ ክፍሊት ወረቓት/ ቢል ባንኪ ወይ ፖስት ይሕብር።
- ናይ መጨረሻታ ጽሑፍ ኣገባብ ውዕል (LSV) ኣዝዩ ምቹእ ኣገባብ ኣከፋፍላ ብቐጥታ ካን ናይ ባንኪ ሕሳብ፡ ኣቲ ቢል ከምዝኽፈል ዝገብር ኢዩ። ነዚ ዝምልከት ሓበሬታ እቲ ዝኽፈል ወይ ባንኪ/ፖስታ ይሕብር።
- እቲ ዝኽፈል ዋጋ ኩሉ ግዜ ሓደ ዓይነት እንተኮይኑ፡ ንኣብነት ክራይ ገዛ፡ ኣብ ባንኪ ወይ ፖስት ሓደ ንነዊሕ ግዜ ዝጸንሕ ውዕል ክፍሊት (Dauerauftrag) ንምስግጋር/ምኽፋል ይግበር።

ናይ ክፍሊት ወረቓት /ቢል ፡ ኩሉ ግዜ ዝኽፈለሉ ግዜ ዝተወሰነ ኢዩ።ኣብዚ ዝተወሰነ ግዜ እቲ ሕሳብ ምስዘይክፈል፡ ሓደ ናይ ዕዳ መዝገብ ኣብ ጸሊም ሊስታ፡ ክግበር ይከእል።

ዝያዳ ሓበሬታ (ሊንክ ኣድራሻታት ብሮፕራት ቡለቲን)

www.zdravo-aargau.ch/ti/money-and-taxes/accounts--transactions

ግብሪ / ቀረጽ

መጠን ክፍሊት ግብሪ ኣብ ኩነታት እትነብረሉ ምምሕዳር ከባቢ ይምርኮስ። እተን ቀንዲ ካብ ውልቀ ሰባት ዝሕተታ ክፍሊት ግብሪ/ቀረጽ፡ ደሞዝያኒን ንብረትን ካብ ነብሲ ወከፍ ሽያጥ ዝለዓል ቀረጽ እዮም።

አገባብ / ሜላ ኣክፋፍላ ግብሪ / ቀረጽ

ኣብ ስዊስ ቀረጽ ንመንግስቲ፡ ካንቶን፡ ምምሕዳር ከባቢን ንናይ ሃገር ቤተ-ክርስቲያናትን ይኸፈል። እዚ ከአ ቀጥታዊን ተይቀጥታዊን ተባሂሉ ኣብ ክልተ ይምቀል። እተን ቀንዲ ኣገደስቲ ቀጥታዊ ግብሪ/ቀረጽ፡ ደሞዝን ዋኒን ንብረት/ትካል ኮይነን፡ ብቀጥታ ካብቲ ቀረጽ ክኸፍል ዘለዎ ሰብ ይቕረጽ። ዘይቀጥታዊ ቀረጽ ዝበሃሉ ካብ ሽያጥ ንብረት ከም ሽያጥ ትምባኹ፡ ሽያጥ ነዳዲ ዝኣመሰሉ እዮም። ኣዚ ቀረጽዚ ኣብቲ ዝሽየጥ ንብረት ይርከቡ። ንብዙሓት ናይ ቀረጽ ዓይነታት ካንቶንን ምምሕዳር ከባቢን ኣላፍነት ስለዝሕዝዎም፡ መጠናም ካብ ምምሕዳር ከባቢ ናብ ከባቢ ይፈላለዩ። መጻምድቲ ሰብ ኣዳር ብሓባር ከም ኣደ ሰብ ቀረጽ ይኸፍሉ።

ምንጪ ግብሪ / ቀረጽ

ኣደስቲ ናብ ምምሕዳር ከባቢ ዝመጽኡ ወጻእተኛታት፡ ቀረጽ ብቀጥታ ካብ ደሞዝም፡ (ምንጪ ኣታዊ ግብሪ፡ Quellensteuer) ተቐሪጹ ይኸፈል። ንዚ ዝምልከት ምምዝጋብ ብወሃብ ስራሕ ይፍጸም።

- መጠን ብዝሒ ቀረጽ ኣብ መጠን ደሞዝ፡ ብዓይነት ስድራቤት(ዘይምርዑው/ንጽል፡ ምርዑው፡ ዝተፋትሉ/ዝተፈላለዩ)፡ ብብዝሒ ውላድን ይውሰን። ኣብ ኩነታት ስድራ ለውጢ እንተመጹኡ ንምምሕዳር ምሕባር ይግባእ።
- ካብ ክፍሊት ምንጪ ግብሪ፡ ዝተፈላለዩ ምጥ-ዳል ክግበር ይከኣል። ነዚ ዝምልከት ኣብነት፡ ናይ ውህላላ 3ይ ዓንዲ ሕቆ/ኣብ ግዜ እርጋን ዋሕስ ዝኸውን/ ፡ ናይ ዕዳ ወለድን ንክቡር ናይ ሕግም መፈወሲ ዝግበር ወጻኢታትን።
- ዝኾነ ንብረት ወይ ትካል (ተንቀሳቓስን ቀዋምን) ዘለዎም ሰባት፡ ብንጹር ክሕብሩን/ክእውጁን ግብሪ ዋኒኖም ክኸፍሉን ኣለዎም።
- ዓመታዊ ኣታዊ ደሞዝ ካብ 120,000 ፍራንክ ንላዕሊ እንተኮይኑ፡ ናይ ግብሪ መኸፈሊ መብሪሂ ተገሩ፡ ኣደ ስሩዕ ክፍሊት ግብሪ (ordentliche Besteuerung) ክኸፍል ኣለዎ።
- - ንስዊሳት/ዊ መንበሪ ወረቐት C ወይ ናይ ስዊስ ፓስ(ወረቐት መንንት) ዘለዎ / ዎ ዘተመርዓዎ/ት፡ መብርሂ ስሩዕ ክፍሊት ግብሪ ቅጥዒ (ordentliche Besteuerung) ክመልእ ይግባእ።

ናይ ካንቶን ሰብ መዚ ኣክብቲ ቀረጽ/ግብሪ(Kantonales Steueramt) ንምንጪ ክፍሊት ግብሪ/ቀረጽ ዝምልከት ኣበሬታ ይህቡ። እቲ ምሕደራ ገንዘብ/ፊናንስ(Finanzverwaltung) ናይ ምምሕዳር ከባቢ፡ ንዋኒን ንብረት/ትካል መብሪሂ ክፍሊት ብምሃብ ግብሪ የኸፍል።

ስሩዕ አከፋፍላ ግብሪ / ቀረጽ

ናይ ስዊስ መንበሪ ፍቓድ ሰ ከምኡውን ናይ ስዊስ መንነት ወረቓት ዘለዎም ሰባት፡ ብስሩዕ ቀረጽ/ግብሪ (ordentliche Besteuerung) ክኸፍሉ ይግባእ። ነዚኦም ክፍሊት ግብሪ ካብ ደምዞም ብቀጥታ ኣይቐረጹምን ኢዮ። እንታይ ደኣ፡ ሓደ መብርሂ ክፍሊት ግብር (Steuererklärung) ቅጥዒ መሊኦም ግብሪ ብመኽፈሊ ወረቓት /ቢል ይኸፍሉ። ኣመላልኦ ቅጥዒ ናይ መብርሂ ክፍሊት ግብሪ፡ ንስዊሳዊያን ውን ከጽተረፈ፡ ኣዘዩ ዝተሓለኸን ብቀሊል ዝይርዳእን ኢዮ። ስለዚ ንመጀመርታ ግዜኻ እንተኮይኑ፡ ነዚ ቅጥዒ ናይ ምምላእ ዝተሓጋገዙ ተምኩሮ ዘለዎም ሰባት ምሕታት የድሊ። ንስሩዕ ዓመታዊ ምክፋል ግብሪ፡ ሰበስልጣን ግብሪ/ቀረጽ ናይ ምምሕዳር ከባቢ (Gemeindesteuernamt) ሓላፍነት ይወስዱ።

ዝያዳ ሓበሬታ (ሊንክ ኣድራሻታት ብሮፕሬት ቡለቲን)

www.zdravo-aargau.ch/ti/money-and-taxes/taxes

ዕዳ

አብ ዝተወሰነሉ ግዜ፡ ዝግባእ ክፍሊት ዘይክፍል ሰብ፡ ናይዚ ኣሉታዊ ሳዕቤን ኣለዎ። ሕጽረት ገንዘብ ኣብ ዘጋጥመሉ ግዜ ንዕዳ ዝምልከት ናይ ምኽሪ ትካላት ብምውካስ ምፍትሒ ክርከብ ይከኣል።

መጠንቀቕታን ዕዳን

አብ እዋኑ ክፍሊት ምስዘይትኸፍል፡ ቀዳማይን ካልኣይን መጠንቀቕታ (Mahnung) ይመጽእካ። እቶም እኸፈልቲ ነዚ ምስዘይክበር፡ ናብ ናይ ዕዳ መዝገብ (Betreibung) ነቲ ዕዳ ክልእክዎ ይኸእሉ። ኣብዚ ኩነት ዚ፡ እቲ ዕዳ ዘለዎ ሰብ ካብ ሰብ መዚ ምቁጽጻር ዕዳ (Betreibungsamt) ክፈል ዝብል ናይ ዕዳ ወረቓት ይመጽእ። ምስዚ ከኣ ናይ ምሕደራን፡ ወለድን ክፍሊት ተወሳኺ ኮይኖም ይመጽኡ። ነዚ ናይ ሰብ መዚ ናይ ዕዳ ምኽፋል መጻዕድ ዘይሰምዕ፡ ንመሰላት ዝምልከት መቐጻዕቲ (Rechtsvorschlag) ብዝምልከቶም ኣካላት ሰበሰልጣን ምኽፋል ዕዳ ይግደድ። መጠንቀቕታ፡ እዚ ጉዳይ ኣብ ደሞዝን ኣብ ንብረትን ምህጋር/ ምውሳድ ከምርሕ ይኸእል። ብተወሳኺ እዚ ዕዳ ኣብ ናይ ዕዳ መዝገብ (Betreibungsregister) ይምልከት፡ ይምዝገብ (ዋላውን ኣብ መጨረሻታ እቲ ዕዳ ተኸፊሉ እንተኮነ)። እዚ ገዛ ክራይ ኣብ ትደልየሉ እዋን ዓቢ ዕንቅፋት ይከውን።

ዕዳ

ናይ ገንዘብ ጸገም ወይ ዕዳ ዘለዎ ሰብ፡ ኣብ ናይ ዕዳ ኣማኸርቲ ትካል (Schuldenberatungsstelle) ክውከስ ይኸእል። ኣብኡ ዝኾነ ሰብ ሓገዝ ይረክብ። ክኢላታት ናይዚ መዳይ ነቲ ዕዳ ምስቲ ተዓዳዪ ብሓባር ኮይኖም ኩነታት የጽንዑ፡ መፍትሒ ከኣ ይረኽቡ። ትካል ሓገዝ ካሪታስ Caritas ሓደ ቁልጡፍ ፍታሕ ወይ ምኽሪ ብተሌፎን "SOS-Schulden" Beratungs-Hotline, ብቁጽሪ ተሌፎን 0800 708 708 (ብነጻ ዘይክፈሎ) ፍታሕ የናዲ። ኣገዳሲ እንተኮይኑ ናብ ካልእ ትካል ምኽድ ይከኣል። ብኢንተርኔት ጠቓሚ ሓበሬታ ብዝተፈላለየ ቋንቋ ካብ ካሪታስ ናይ ዕዳ ኣማኸርቲ ክርከብ ይከኣል።

ዝያዳ ሓበሬታ (ሊንክኣድራሻታት ብሮፕራት ቡለቲን)

www.zdravo-aargau.ch/ti/money-and-taxes/debt

ብውሒድ ገንዘብ ምንባር

ናብራ ስዊስ ብተዛማዲ ክቡር ኢዩ። በዚ ምክንያት ካልኣት ሰባት ዝተጠቀምሉ ንብረት ምግዛእ ዘዋጅኡ ኮይኑ ይርከብ። ሕጽረት ገንዘብ ዘለዎ ሰብ ካብ ፍሉይት ዱኒናት ብሕሱር ንብረት ምግዛእ ይከኣል።

ሓራጅ / ዘገልገል / ሓዲሽ ዘይኮነ ንብረት

ኣብ ስዊስ ብዙሓት ናይ ሓራጅ መኻዘናት (Brockenhäuser) ኣለዉ። ኣብዚኦም ሓራጅ ንብረት ብሕሱር ዋጋ ምግዛእ ይከኣል። ኣብ ገለ ፍሉይት ቦታታት ውልቀ ሰባት ሓራጅ ንብረት ንመሸጣ የቐርቡ። ንኣብነት ናይ ዝውጡ ዕዳጋ፡ ናይ ቆልዑ ንብረት መሸጣ፡ ናይ በረድ ስፖርቲ መሳርሒ መሸጣ ወዘተ... ብተወሳኺ ናይ ኢንተርነት ባብ ንምሻጥን ምግዛእን ናይ ሓራጅ ንብረት ኣዝዮም ህቡባት እዮም።

ስፖርቲ / ባህሊ / ስልጠና

ብናይ ባህላዊ ሌጊ Kulturlegi-Ausweis / መንነት ወረቐት፡ ብውሒድ ገንዘብ፡ ናይ ስፖርቲ፡ ናይ ባህሊ ናይ ስልጠናን ንብረት/ክዳውንቲ ምግዛእ ይከኣል። እዚ ካርድዚኣ ካብ ካሪታስ ሓቲትካ ክትወግብ ይከኣል። ካሪታስ ብዛዕባዚ ሓብራታ ይህብን መን ነዚ ኩልቲርሌጊ ናይ ምውሃብ መሰል/ግቡእ ከምዘለዎ የረጋግጽ።

ናይ ካሪታስ ዕዳጋ

ውሒድ ገንዘብ ዘለዎም ሰባት ንመዓልታዊ ሂወቶም ዘድልዮም ኣሰቢዛን ናይ መግቢ ኣቐሑን ካብ ናይ ካሪታስ ድኳን (Caritas Markt) ብሕሱር ዋጋ ክገዝኡ ይኻእሉ። ነዚ ግን ሓደ ፍሉይ ካርድ ካብ ካሪታስ ዝወግብ የድልዮ። ካሪታስ ብዛዕባዚ ካርድ ይሕብርን፡ መን እዚ ካርድ ክወግብ ከምዝግብኦ ይረጋግጽ። ኣብ ዘባታት ባደንን ኣብ ኦልተንን እዘን ናይ ካሪታስ ድኳናት ይርከባ። ናይ ሕራጅ ክዳውንት ድኳን ከእ ኣብ ኣራው ኣሎ። ኣብዚ ንምግዛእ ግን ፍሉይ ካርድ ኣየድልን ኢዩ።

ናይ መንግስቲ ሓገዝ

ውሒድ ገንዘብ ዘለዎ ሰብ፡ ኣብ ብዙሕ ኣጋጣሚታት፡ ናይ መንግስቲ ሓገዝ ይወግዖ። ነዚ ሓገዝ ዝምልከት ንኣብነት፡ ምሕሳር ዋጋ ናይ መሰረታዊ ናይ ጥዕና ውሕስነት/ድሕነት ክፍሊት፡ ንወለዲ ዝግበር ጎናኣዊ ሓገዝ፡ ወይ ወፊያታት ንትምህርቲ ክወግቡ ይከኣል። ኣብ ዝተፈልጡ ናይ ዕድመ ገደብ ንሰባት ብመንገዲ ማሕበራዊ ድሕነት ወይ ካብ ማሕበራዊ ሓገዝ፡ ገንዘብ ክወግብ ይከኣል።

ዝያዳ ሓበሬታ (ሊንክኣድራቫታት ብሮፕራት ቡለቲን)

www.zdravo-aargau.ch/ti/money-and-taxes/living-with-little-money